

ÁLDOZATSEGÍTÉS AZ EURÓPAI UNIÓ STRATÉGIÁJA TÜKRÉBEN

- Az Európai Unió áldozatsegítési jogalkotása kiegészíti a nemzetközi szervezetek (ENSZ, Európa Tanács) áldozatsegítő tevékenységét és azoknak a tagállamokban gyakorlati keretet biztosít.
- Az EU 2020-ban létrehozott, áldozatok jogairól szóló stratégiája javítani kívánta az áldozati jogok érvényesülését és az intézményrendszer együttműködését.
- A stratégia jelentéstételi mechanizmusokat épített be a tagállamokkal való együttműködésbe, és szigorúbb ellenőrzést ígért az áldozatsegítés uniós irányelveinek betartásával kapcsolatban.
- Az elmúlt öt évben Magyarország jelentős előrelépéseket tett az áldozatsegítés területén az áldozatsegítő rendszer bővítésével és az áldozatirányítási rendszer fejlesztésével.
- A stratégia tagállamok számára előírt feladatai hazánkban részben valósultak meg.
- Szakértők szerint a magyar áldozatsegítési rendszer komplex fejlesztése érdekében az állami és civil szféra közötti együttműködést szükséges erősíteni.

Az Infojegyzet a kormány [T/11917](#) törvényjavaslatához kapcsolódóan bemutatja az áldozatsegítés területén az elmúlt években történt változásokat, valamint az áldozatok jogairól szóló uniós stratégia kereteit és annak hazai megvalósulását. Korábbi anyagaink támpontot adnak az áldozatsegítés fogalmairól, magyar, nemzetközi és európai uniós jogszabályairól és intézményrendszeréről ([2022/14](#), [2023/32](#) Infojegyzet).

A Covid19 világjárvány következtében többféle társadalmi probléma került felszínre, amelyekre az EU a társadalmi kiszolgáltatottság csökkentésével próbált válaszolni. Ennek érdekében született meg 2020-ban az áldozatok jogairól szóló stratégia ([COM\(2020\) 258 final](#)), amely feltárta a legújabb társadalmi kihívásokat, és a tagállamok számára olyan intézkedéseket jelölt ki, amelyek válsághelyzetekben is megállják a helyüket. A stratégia az áldozatsegítés új irányait jelölte ki, emiatt a tagállamoknak javítaniuk kellett az uniós szabályok gyakorlati alkalmazásán. Az Európai Bizottság szigorításokat is kilátásba helyezett annak érdekében, hogy az áldozatok jogai hatékonyabban érvényesülhessenek ([Domokos 2023](#)).

AZ EURÓPAI UNIÓ ÁLDOZATOK JOGAIROL SZÓLÓ STRATÉGIÁJA

A 2020. júniusában közzétett dokumentum volt az első, kifejezetten az áldozatvédelemmel foglalkozó stratégia. Létrejöttének kettős célja volt: hogy az áldozatok jelentsék az őket ért bűncselekményeket és kérjenek kártérítést; valamint, hogy az áldozatok jogaival foglalkozó szereplők együttműködjenek. Ezzel elkerülhetővé válik a másodlagos viktimizáció (az áldozat nem válik a bürokratikus rendszer áldozatává is) ([Domokos 2023](#)). A Bizottság a stratégia előkészítése kapcsán felülvizsgálta az áldozatok jogairól szóló ([2012/29/EU](#)) és az európai védelmi határozatról szóló irányelveket ([2011/99/EU](#)). Az irányelvek végrehajtásáról szóló bizottsági jelentések azt mutatták, hogy a tagállamoknak hiányosan, helytelenül vagy egyáltalán nem sikerült átültetniük az áldozatsegítési minimumkövetelményeket. Több tagállamban nem álltak rendelkezésre a megfelelő támogató szolgálatok és az egyéni szükségletekhez igazított védelem. Az áldozatsegítésben dolgozó szereplők egy része továbbra sem volt tisztában az áldozatok jogaival ([COM\(2020\)188 final](#)). A kidolgozást segítette továbbá az [Európai Parlament tanulmánya](#) 2018-ból és az áldozatok jogairól szóló 2019-es [tanácsi következtetések](#).

A stratégia kétirányú megközelítéséhez (a bűncselekmények áldozatainak jogokkal való felruházása és az áldozatok jogai érdekében folytatott együttműködés) **öt prioritást fogalmazott meg**, külön cselekvési tervekkel a tagállamok, valamint az egyéb érdekelt felek számára.

Az első prioritás (1) a kommunikáció hatékonyabbá tételét célozta az áldozatokkal, valamint a környezetet kívánta biztonságosabbá tenni bűncselekmények bejelentése esetén. Feladatként jelölte ki az áldozatsegítő és az áldozatokkal kapcsolatba kerülő hatóságok dolgozóinak képzését. Kiemelte, hogy támogató, emberséges, nyitott környezetre van szükség, hogy a szexuális és nemi alapú erőszak bejelentésének arányai javuljanak. Ehhez különleges jelentéstételi mechanizmusokat kívánt beépíteni a rendszerbe és figyelemfelkeltő kampányt kezdeményezett az érintettek tájékoztatására.

A stratégia második prioritása (2) a legkiszolgáltatottabb áldozatok védelme és támogatása. Ennek

részeként több társadalmi csoportot emelt ki (1. ábra). Ehhez kapcsolódóan a tagállamok feladataként jelölte ki a segítő szakszolgálatok (gyermek- és családsegítő házak, biztonságos házak) létrehozását; inkluzív és akadálymentes helyszínek kialakítását; a gyermekbarát igazságszolgáltatás megvalósítását; a migráns áldozatok igazságszolgáltatáshoz való hozzáféréseinek biztosítását; a független őrizeti szervek létrehozását és az érintett szervek, szakemberek összehangolt megközelítésének biztosítását.

A harmadik prioritás (3) az áldozatok állami kompenzációjához való hozzáférés megkönnyítése. Ezzel reflektált a 2019-es bizottsági jelentésre, amely szerint az áldozatok főként információhiány, elégtelen támogatás, korlátozó jogosultsági kritériumok vagy eljárási akadályok miatt nem jutnak el a kompenzációig, és azt más uniós országba érve még nehezebb érvényesíttetniük ([Görgényi 2023](#)). A [2004/80/EK irányelv](#) szerint a kártérítést annak a tagállamnak kell fizetnie, amelynek területén az erőszakos bűncselekményt elkövették. A stratégia előírta a tagállamok számára a kárenyhítésért felelős

nemzeti kapcsolattartó pontok együttműködésének javítását; a kárenyhítésre szánt összegek felvezetését a költségvetésbe; az információhoz való jutás lehetőségének biztosítását akadálymentes, felhasználóbarát formában; az áldozati jogok betartatását a munkatársakkal.

Az utolsó két prioritás az együttműködési célkitűzés részét képezi. A negyedik (4) az összes releváns szereplő közti együttműködés megerősítése. A Bizottság egy áldozatok jogaival foglalkozó platformot hozott létre és az áldozatok jogaiért felelős koordinátort jelölt ki. Feladatként a tagállamok számára egy, az áldozatok jogainak érvényesítéséhez szükséges átfogó, holisztikus megközelítésű nemzeti stratégia létrehozását határozta meg.

Az ötödik (5) prioritás az áldozati jogok nemzetközi dimenziójának megerősítése. Ezzel a Bizottság elkötelezte magát, hogy az áldozati jogok nemzetközi normáinak érvényt szerez és szorosabbra fűzi kapcsolatait az ENSZ-szel és az Európa Tanáccsal.

Forrás: [Infoszolg/ EB \(COM\(2020\) 258 final\)](#)

Fejlemények a stratégia után

A stratégia kilátásba helyezte az [Isztambuli Egyezmény](#) uniós ratifikálását. Az Európa Tanács által 2011-ben elfogadott Isztambuli Egyezmény az első jogilag kötelező erejű nemzetközi megállapodás a nők védelmében. Átfogó eszközrendszere segíti a nők elleni hierarchiákba ágyazott, strukturált erőszak megelőzését, támogatja az áldozatokat és az elkövetők megbüntetését ([Nők joga 2021](#)). A dokumentum azonban politikai viták keresztjébe került, és azt 6 európai uniós tagállam nem fogadta el. 2020. novemberében az Európai Parlament [vitát folytatott le](#) az egyezményről. A kisebbségi ellenvélemény ellenére az Európai Unió 2023-ban ratifikálta az egyezményt. Hazánk 2014-ben aláírta, de nem ratifikálta az egyezményt, majd 2020

májusában politikai nyilatkozatban utasította el a ratifikációt.

A stratégia előrejelzése szerint a Bizottság a ciklus félidejében áttekinti annak intézkedéseit. 2022-ben ennek megfelelően értékelő jelentést tett közzé az áldozatok jogairól szóló irányelv gyakorlati megvalósításáról ([SWD\(2022\) 179 final](#)). Az irányelv felülvizsgálati eljárásakor a Bizottság felhasználta az Alapjogi Ügynökség 2023-ban megjelent jelentését ([FRA 2023a](#)), amely szerint a tagállamokban az áldozatok jogairól szóló irányelv megvalósulása lassan halad. Kutatásaik alapján a bűncselekmények jelentésének további könnyítése, egyszerűsítése a kulcsa a látencia felszámolásának. Hasonló megállapításokat tett az áldozatsegítés európai ernyőszervezete, a Victim Support Europe ([VSE](#)), amelynek 2022-es jelentése szerint az áldozatsegítésben az elmúlt évtizedekben lassú, ágazati fókuszú változtatások történtek; és ez többretegű, sokszor párhuzamos vagy hiányos szolgáltatást, rossz koordinációt eredményezett. Az ágazati intézkedések összehangolására megalkotta [Az átfogó áldozatsegítés nemzeti keretrendszerét](#), amely stratégiai kivitelű, rendszerszintű támogatást kíván nyújtani és áldozatközpontú szemléletet tükröz. Az áldozatok szükségleteihez (tisztelet és elismerés, támogatás, védelem, hozzáférés az igazságszolgáltatáshoz, támogató szolgálatokhoz és a kártérítéshez) a rendszer alkalmazkodását várja el. Az áldozati biztosok, az áldozatok koordinátorok és a minisztériumok számára a felügyelet, a monitoring és értékelés rendszeresítését javasolja ([VSE 2022](#)).

ÁLDOZATSEGÍTÉS HAZÁNKBAN 2020 ÓTA

A 2011-es uniós elnöksége óta Magyarország kiemelt szerepet játszott az áldozatsegítés európai alakulásában. Az Unió tagállamaként elfogadta a stratégiát és a tagállamok számára előírt intézkedéseket, számos feladat végrehajtása megvalósult vagy folyamatban volt a stratégia elfogadásakor ([Doszpoly et al. 2020](#)). Az áldozatsegítés alapidokumentuma hazánkban a [2005. évi CXXXV. törvény](#) a

bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről.

A magyar állami áldozatsegítés irányítása több minisztérium irányításával történik: az Igazságügyi Minisztérium felel az áldozatsegítési rendszer működéséért, a Belügy-minisztérium látja el 2022 óta a gyermekvédelmi családgondozási szolgáltatásokat és intézményeket. A krízisközpontok, a titkos menedékhelyek és a krízisambulancia fenntartásáért felelős feladatok jelenleg a Kulturális és Innovációs Minisztérium családokért felelős államtitkárának hatáskörébe tartoznak ([kormany.hu](#)). A krízisellátás intézményeiről a [2020/87 Infojegyzet](#) nyújt információt. Az állami áldozatsegítés intézményrendszere három pilléren nyugszik:

- az **áldozatsegítő szolgálatok** munkáján, amit a területi, fővárosi és megyei kormányhivatalok látnak el;
- az **áldozatsegítő központok** tevékenységén, amit az Igazságügyi Minisztérium működtet;
- az **Áldozatsegítő Vonal**én, amelyet az Áldozatsegítő Központ üzemeltet.

A magyar kormány az áldozatsegítés kiemelt célcsoportjaiként tekinti a családokat, a nőket, a kapcsolati erőszakot elszenvedőket és a gyermekeket. Az Igazságügyi Minisztérium a 2020-as évet az áldozatsegítés évévé nyilvánította és folytatta az áldozatsegítő rendszer kiépítését és az Áldozatsegítő Központok hálózatának bővítését ([ÁSK 2020](#)). 2025-re 17 áldozatsegítő központ és 4 áldozatsegítő pont létesült; valamint egy éjjelnappal hívható áldozatsegítő vonal is működik. Az Igazságügyi Minisztérium célja, hogy 2025 végére minden vármegyében elérhető legyen áldozatsegítő központ ([ÁSK 2023](#)).

A gyermekáldozatok védelmében 2021-től a „Barnahus” modell alapján készült hang- és videofelvételeket a büntetőeljárás során bizonyítékként lehet felhasználni, és lehetővé vált igazságügyi pszichológus szakértők részvétele a gyermekeket érintő büntetőeljárásokban ([FRA 2023b](#)). 2022-ben bevezetésre került az "opt-out" rendszer, ennek értelmében már a feljelentéskor felajánlották az érintetteknek, hogy továbbítják adataikat az

áldozatsegítőknek. 2022 novemberétől a továbbítás automatikus ([ÁSK 2023](#)).

A 2023-ban elkészült [Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia](#) (2024–2034) hangsúlyozza a különböző szakpolitikák közötti együttműködés fontosságát. Kiemelt szerepet kapott benne az áldozatsegítés területe is. Az áldozattá válás megelőzésére fekteti a nagyobb hangsúlyt, kiegészítve azzal, hogy az áldozatsegítő központok minél szélesebb körben és közvetlenül ériék el az áldozatokat. 2023 nyarán ennek érdekében aláírták a Nemzeti Áldozatsegítési Koordináló Mechanizmus létrehozásáról szóló [megállapodást](#). Tuzson Bence igazságügy-miniszter 2024 tavaszán kijelentette, hogy [törvénymódosítás készül](#), amellyel az áldozatoknak beleszólása lenne az elkövető feltételes szabadlábra helyezésében.

Az EU Alapjogi Ügynöksége (FRA) Magyarországról készült 2023-as országjelentése, amely az uniós irányelvek és a stratégia megvalósulását vizsgálta hazánkban, elismerte az áldozatvédelemben lezajlott pozitív folyamatokat, és hogy ennek következtében nő az elért áldozatok száma. Meglátásuk szerint Magyarországnak fejlesztenie kell a kapcsolódó infrastruktúrát, beleértve a képzést és a nőkkel szembeni előítéletek elleni küzdelmet, a nők elleni erőszak megelőzését. Ennek érdekében a lelki erőszakot, a női nemi szervek megcsonkítását, a kényszerített abortuszt, a kényszerített sterilizációt, a kényszerházasságot és a fenyegető zaklatást szükséges bűncselekménynek nyilvánítani. Sürgetik, hogy hazánk korlátozza a bántalmazó szülők gyermekeikhez való hozzáférési jogát.

Javaslatuk szerint a civil szervezetek jogi képviseleti jogának kiterjesztésével lehetne tovább javítani az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést ([FRA 2023b](#)).

Szakértő vélemény szerint Magyarországon az áldozatsegítés kapcsán felmerülő problémák hasonlóak az európaiakhoz: jelen van az erőszakos bűncselekményekre jellemző látencia, illetve sokszor elégtelen az együttműködés a hatáskörrel rendelkező szervek között, ezzel hátráltatva az áldozatok helyzetének rendezését ([Domokos 2023](#)). Az Igazságügyi Minisztérium az elmúlt években több mint 130 [együttműködési megállapodást](#) kötött állami, egyházi és civil partnerekkel. Ennek ellenére a civil szervezetek az áldozatok támogatási rendszerét továbbra is elégtelennek tartják, kiemelve, hogy a jogi és igazságszolgáltatási rendszer jelen állapotában nem képes megvédeni az áldozatokat, a rendszer maga is "bántalmazó"; és az áldozathibáztatás széles körben alkalmazott ([FRA 2023b](#)).

Szakértők szerint a magyar áldozatsegítési rendszer komplex fejlesztése érdekében az állami és civil szféra közötti együttműködést szükséges javítani és erősíteni, mert ezek jellegükénél és tevékenységükénél fogva alkalmasabbak az áldozatok támogatására (bizalmi kapcsolat, alacsony küszöbű elérhetőség, anonimitás, hosszú távú támogatás, utógondozás, célcsoport orientált segítségnyújtás) ([Dospoly et al. 2020](#)). Egy tanulmány rámutatott, hogy az áldozatok pszichés támogatása kiemelten fontos és ennek lehetőségei főleg a civil szervezeteknél állnak rendelkezésre ([Csemáné 2023](#)).

Források:

- Görgényi Ilona: Áldozatvédelem az Európai Unióban a Stratégia előtt és után In: [Miskolci Jogi Szemle 2023/2](#).
- Domokos Andrea: Európai normák a magyar áldozatvédelemben In: [Magyar Jog 2023/3](#).
- Underpinning victims' rights: support services, reporting and protection [FRA 2023a](#)
- Körtvélyesi et al: Franet National contribution to the Fundamental Rights Report 2023 Hungary [FRA 2023b](#)
- Dospoly Orsolya – Barta Gábor – Novák István – Patai Péter: A hazai áldozatsegítés rendszerének aktuális kérdései In: [Fontes Iuris 2020/3](#).

Készítette: Máté Olga
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Telefon: (1) 441-6486